

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D.

9

EKONOMICKÁ STRUKTURA A ÚROVEŇ REGIONŮ

1

OBSAH

1. Ekonomická struktura regionů
2. Ekonomická úroveň regionů a indikátory ekonomické úrovně regionů
3. Ekonomická odvětví
4. Ekonomicko-geografická analýza ekonomických činností

Klíčová slova: CZ-NACE, ekonomická činnost, ekonomická struktura, ekonomicko-geografická analýza, ekonomický sektor, ekonomický systém, firma, Giniho index, index, indikátor, koncentrace, lokalizace, Lorenzova křivka, meziregionálním srovnání, odvětví, region, regionální ekonomika, specializace, ukazatel, výstup.

1) EKONOMICKÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Ekonomický systém regionu označuje typ uspořádání tržních a vlastnických vztahů v dané územní ekonomice.
- Ekonomická struktura regionu jako celek představuje kombinaci ekonomických aktivit na daném území, objem a strukturu výstupu, strukturu ekonomických subjektů a vztahy ekonomické povahy zejména uvnitř regionu vůči místní společnosti, životnímu prostředí, veřejnému sektoru apod.

1) EKONOMICKÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Ekonomická struktura regionů je velmi proměnlivá, a to z hlediska zaměstnanosti, produkce (výstupu), vzniku a zániku firem, důchodu i dalších proměnných.
- Informace k ekonomické struktuře regionů lze získat prostřednictvím regionálních účtů (hrubý regionální produkt, hrubý regionální důchod, hrubá regionální přidaná hodnota, produktivita práce, spotřeba, rozsah importu a exportu, státní výdaje aj.) nebo informace o ekonomických subjektech z Registru ekonomických subjektů.

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomický region představuje lokální území národohospodářského systému, vymezené spádovou oblastí určující ekonomické činnosti a který se vyznačuje určitou sociokulturní strukturou.
- Ekonomická úroveň je pak soustava zejména ekonomických charakteristik, které nám daný region definují z pohledu, jak účinně země využívá disponibilních zdrojů, jak se regionům ekonomicky daří, jaká je životní úroveň v daném regionu apod.

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Na ekonomickou úroveň regionů lze nahlížet z dvou úhlů pohledu:
 1. podle obecné hospodářské úrovně a předpokladů pro další hospodářský růst
 2. podle ekonomické situace průměrného obyvatele daného regionu (ukazatelé přepočítané na jednoho obyvatele, resp. studenta, zaměstnance apod.)

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ukazatele (indikátory) ekonomické úrovně regionů lze členit na ukazatele:
 - statistické a dynamické
 - kvantitativní a kvalitativní
 - dílčí (jednotlivé) a komplexní (souhrnné)
 - ekonomické, sociální, infrastrukturální a environmentální

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Hodnocení a znalost ekonomické úrovně je důležité z mnoha důvodů:
 1. zainteresované subjekty musí znát objektivní stav a úroveň regionu v rámci nadregionu
 2. jejich poznání je podnětem při stanovování národní regionální politiky
 3. regionální data tvoří souhrnné hodnoty makroekonomických ukazatelů
 4. zjištěná ekonomická úroveň je podkladem z hlediska poskytování dotací a finanční výpomoci z různých (evropských fondů)

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomická úroveň regionů závisí na celé řadě faktorů. Mezi základní faktory ovlivňující úroveň regionů patří:
 - lokalizace firem
 - intenzita vnitroregionálních vazeb
 - organizační forma firem
 - demografická situace
 - hospodářská politika státu

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- L. H. Klassen pro klasifikaci oblastí podle stupně sociálně-ekonomické úrovně navrhuje použít 2 základní kritéria:
 - úroveň příjmů oblasti ve srovnání s celostátní úrovní příjmů
 - poměr tempa růstu oblasti ve srovnání s celostátním tempem růstu
- Na základě těchto kritérií potom rozlišuje regiony (Klassenova klasifikace ekonomických regionů) na:
 - prosperující (vysoká úroveň kritérií)
 - potenciálně zaostalé (nízký příjem)
 - zaostalé v růstu (nízký růst)
 - zaostalé (nízká úroveň obou kritérií)

2) EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Naproti tomu lze využít také Hooverovu klasifikaci ekonomických regionů. Regiony pak členíme na:
 1. rozvinuté (nevyžadují zásahy státu)
 2. problémové
 - a) zaostalé – s nízkou mírou ekonomické aktivity, regiony, které zaostávají v úrovni tvorby HDP na obyvatele, v úrovni vybavení infrastrukturou či v míře zaměstnanosti
 - b) deprimované – zaostávají v důsledku úpadku profilujících odvětví
 - c) s upadajícími městskými centry

3) EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

- Ekonomické odvětví tvoří stejnorodé skupiny ekonomických činností nebo produktů rozdělené podle věcného, technického a ekonomického charakteru.
- Členění a klasifikace ekonomických odvětví představuje hierarchicky (vícestupňové) uspořádané členění ekonomických jevů či aktivit do stanovených kategorií (třídy, podtřídy, skupiny, podskupiny, oddíly a pododdíly).
- Zařazení ekonomických činností dle příslušných odvětví vychází z klasifikace NACE Rev. 2, která představuje standardní klasifikaci ekonomických činností, operací a aktivit užívanou v zemích EU.
- Klasifikace CZ-NACE byla vypracována podle mezinárodní statistické klasifikace ekonomických činností a nahradila od 1. ledna 2008 Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ).

4) EKONOMICKO-GEOGRAFICKÁ ANALÝZA EKONOMICKÝCH ČINNOSTÍ

- Ke stanovení koncentrace, specializace a diverzifikace ekonomických činností na území regionu se využívá ekonomicko-geografické analýzy.
- Hodnocení ekonomických odvětví napříč regiony lze provádět prostřednictvím:
 - hodnocení velikosti odvětví
 - hodnocení struktury odvětví
 - lokalizační analýzou

4) UKAZATELE VELIKOSTI ODVĚTVÍ

- Charakteristika odvětví dle ukazatelů velikosti patří mezi nejjednodušší způsoby, jak zvolené odvětví popsat.
- Zvolené odvětví nebo skupiny odvětví se nejčastěji hodnotí podle:
 - počtu zaměstnanců
 - počtu firem v odvětví
 - objemu či obrátu produkce
 - kapacity strojního zařízení či hodnoty základních výrobních prostředků
 - hodnoty výroby či poskytovaných služeb např. prostřednictvím přidané hodnoty
 - hodnoty tvorby hrubého fixního kapitálu aj.

4) UKAZATELE STRUKTURY ODVĚTVÍ

- Ukazatelé struktury odvětví charakterizují význam a postavení jednotlivých odvětví ve zvolené teritoriální jednotce.
- Stanovené odvětví, skupina odvětví nebo celá odvětvová struktura ekonomiky v daném regionu je zde analyzována na pozadí řady dílčích ukazatelů jakými mohou například být podíly daného odvětví na celkové odvětvové struktuře dle:
 - zaměstnanosti
 - exportu produkce
 - tvorby hrubého fixního kapitálu
 - objemu výstupu
 - vytvořené (hrubé) přidané hodnoty

4) GEOGRAFICKÁ KONCENTRACE A SPECIALIZACE ODVĚTVÍ (LOKALIZAČNÍ ANALÝZA)

- Lokalizační analýza v kontextu analýzy odvětví nám poskytuje informace o prostorovém uspořádání hospodářských aktivit.
- Mezi základní metody hodnocení postavení odvětví v regionu patří:
 - Herfindalův index koncentrace a specializace
 - koeficient specializace
 - index lokalizace
 - Lorenzova křivka
 - Giniho index

-
- Děkuji za pozornost.